

Copione for Wine-dark Sea

Cavafy Ιθάκη

Σα βγείς στον πηγαϊμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις
αν μεν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
Συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνας και τους Κύκλωπας,
Τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις,
Αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου,
Αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.

Να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωϊά να είναι
που με τί ευχαρίστησι, με τί χαρά,
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοειδωμένους·
να σταματήσεις σε εμπορεία φοινικικά,
Και τες καλές πραγμάτειες να αποκτήσεις,
Σεντέφια και κοράλλια, κεχριμπάρια κ' έβενους,
Και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής,
Όσα μπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά·
Σε πόλεις αιγυπτιακές πολλές να πας,
Να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.

Πάντα στον νού σου νάχεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.
Αλλά μην βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλλίτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·
Και γέρος πιά να αράξεις στο νησί
Πλούσιος με όσα κέρδισες στο δρόμο,
Μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.
Η Ιθάκη σ' έδωσε το ωραίο ταξίδι.
Χωρίς αυτήν δεν θάβγαινες στον δρόμο.
Άλλα δεν έχει να σε δώσει πιά.
Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,

Ἦδη θα το κατάλαβες η Ιθάκες τι σημαίνουν.

Matthew 7, 24-27

Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτοὺς
ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
πέτραν.

καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ
ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ
ἐπὶ τὴν πέτραν.

καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ
ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν
οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον.

καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ
ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἦν ἡ
πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

Wisdom of Solomon 2

εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς
Ὀλίγος ἐστὶν καὶ λυπηρὸς ὁ βίος ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἔστιν ἴσας ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου,
καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾧδου.

ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγενήθημεν
καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὥς οὐχ ὑπάρξαντες·
ὅτι καπνὸς ἢ πνοὴ ἐν ῥῖσιν ἡμῶν,
καὶ ὁ λόγος σπινθήρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν. (...)
καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ,
καὶ οὐθεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν. (...)

δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν
καὶ χρησώμεθα τῇ κτίσει ὥς ἐν νεότητι σπουδαίως·
οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν,
καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἔαρος·
στεψώμεθα ῥόδων κάλυξιν πρὶν ἢ μαρανθῆναι.

Sirach 38, 27 ff

οὕτως πᾶς τέκτων καὶ ἀρχιτέκτων,
ὅστις νύκτωρ ὥς ἡμέρας διάγει·
οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων,
καὶ ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ ἀλλοιῶσαι ποικιλίαν·
καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν,
καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ τελέσαι ἔργον.

οὕτως χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος
καὶ καταμανθάνων ἔργα σιδήρου·
ἀτμὶς πυρὸς τήξει σάρκας αὐτοῦ,
καὶ ἐν θερμῇ καμίνου διαμαχήσεται·
φωνῇ σφύρης κλινεῖ τὸ οὖς αὐτοῦ,
καὶ κατέναντι ὁμοιώματος σκεύους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ·
καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔργων,
καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμήσαι ἐπὶ συντελείας.

οὕτως κεραμεὺς καθήμενος ἐν ἔργῳ αὐτοῦ
καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐτοῦ τροχόν,
ὃς ἐν μερίμνῃ κεῖται διὰ παντὸς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ,

καὶ ἐναριθμῶς πάντα ἢ ἐργασία αὐτοῦ.

Psalm 23

Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερήσει.

εἰς τόπον χλόης, ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν,

ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέν με,

τὴν ψυχὴν μου ἐπέστρεψεν.

ὠδήγησέν με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης

ἐνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου,

οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ.

ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐταί με παρεκάλεσαν.

Posidippus (first of two by him)

Timanthes carved a Persian half-stone gem

Of lapis lazuli, and sold

This piece with starlike flecks of gold

Then to Demylos. Next from him

Dark-haired Nikaia got it, and for this

She traded him a tender kiss.

Τιμάνθης ἔγλυψε τὸν ἀστερόεντα σάπειρον

τόνδε χρυσίτην Περσικὸν ἡμίλιθον

Δημύλῳ· ἀνθ' ἀπαλοῦ δὲ φιλήματος ἢ κυανόθριξ

δῶρον Νικαίῃ Κώια ἔδεκτ' ἐρατόν.

Posidippus second of two

No river rumbling in its banks, instead
A bearded snake head
Once bore this gem with ample streaks of white.
Lýnkeian eyesight
Engraved on it a chariot, as fine
As a mark or line
On a fingernail, incised, with no part raised.
You would be amazed
A jeweler could carve this, without impairing
His eyes from staring.

οὐ ποταμὸς κελάδων ἐπὶ χεῖλεσιν ἀλλὰ δράκοντος
εἶχέ ποτ' εὐπώγων τόνδε λίθον κεφαλή
πυκνὰ φαληριόωντα· τὸ δὲ γλυφὲν ἄρμα κατ' αὐτοῦ
τοῦθ' ὑπὸ Λυγκείου βλέμματος ἐγλύφετο
ψεύδει χειρὸς ὅμοιον· ἀποπλασθὲν γὰρ ὁρᾶται
ἄρμα, κατὰ πλάτεος δ' οὐκ ἂν ἴδοις προβόλους.
ἧ καὶ θαῦμα πέλει μόχθου μέγα, πῶς ὁ λιθουργός
τὰς ἀτενιζούσας οὐκ ἐμόγησε κόρας.

No river rumbling

Leonidas (Fain no. V)

The old woman Platthís, so she could keep
Poverty far distant; grizzled and grayed,
To distaff and to spindle, spinner's aide,
She sang until the dawn around the place
Of the long course of Athena, moving with grace,
Twirling in wrinkled hand on wrinkled knee
Enough thread for the loom; lovely was she,
At eighty years the Acheron perceiving,
Who, beautiful, was beautifully weaving.

ἐσπέριον κήϙον ἀπώσατο πολλάκις ὕπνον
ἡ γρηὺς πενίην Πλατθὶς ἀμυνομένη,
καί τι πρὸς ἡλακάτην καὶ τὸν συνέριθον ἄτρακτον
ἤειπεν πολιοῦ γήραος ἀλχίθυρος
καί τι παριστίδιος δινευμένη ἄχρις ἐπ' ἡούς
κεῖνον Ἀθηναίης σὺν Χάρισιν δόλιχον,
ἢ ῥικνὴ ῥικνοῦ περὶ γούνατος ἄρκιον ἱστῶ
χειρὶ στρογγύλλουσ' ἱμερόεσσα κρόκην·
ὀγδωκονταέτις δ' Ἀχερούσιον ἠϋγασεν ὕδωρ
ἡ καλὴ καλῶς Πλατθὶς ὑφηνάμενη.

Anyte

I

In place of wedding songs and bridal room,
Your mother set upon this marble tomb
A maiden with your grace and form instead,
So, Thérsis, we could greet you though you're dead.

ἀντί τοι εὐλεχέος θαλάμου σεμνῶν θ' ὕμεναίων
μάτηρ στᾶσε τάφῳ τῷδ' ἔπι μαρμαρίνῳ
παρθενικὰν μέτρον τε τεδὸν καὶ κάλλος ἔχουσιν,
Θερσί, ποτιφθεγκτὰ δ' ἔπλεο καὶ φθιμένα.

II

When Erató her two arms cast
Around her father, she these last
Words spoke, as tears began to pour:
Oh father, see, I am no more,
Across my eyes black death has spread
And covers me, already dead.

λοίσθια δὴ τάδε πατρὶ φίλῳ περὶ χεῖρε βαλοῦσα
εἶπ' Ἐρατὸ χλωροῖς δάκρυσι λειβομένα,
'ὦ πάτερ, οὗ τοι ἔτ' εἰμί, μέλας δ' ἐμὸν ὄμμα καλύπτει
ἤδη ἀποφθιμένας κυάνεος θάνατος.'

Posidippus (Fain no. IV)

Why, sailors, do you bury me near the sea?
Much further off Nikétes' tomb should be.
I shudder at the echo of the wave,
Which wrecked my ship, and this fate to me gave.
But since you've pitied me, I've this to say:
Fare-well! And for your help, thanks anyway.

ναυτίλοι, ἐγγὺς ἀλὸς τί με θάπτετε; πολλὸν ἄνευθε

χωῖσαι ναυηγοῦ τλήμονα τύμβον ἔδει·

φρίσσω κύματος ἤχον, ἐμὸν μόρον. ἀλλὰ καὶ οὕτως

χαίρετε, Νικήτην οἵτινες οἰκτίσατε.

Asclepiades

Eight cubits keep away, inclement sea.
Swell and cry out, you'll get no good from me
By pulling down my tomb with your great wave:
You'll find but bones and ashes in my grave.

ὀκτώ μευ πήχεις ἄπεχε, τρηχεῖα θάλασσα,

καὶ κύμαινε βόα θ' ἡλίκᾳ σοι δύναμις·

ἦν δὲ τὸν Εὐμάρεω καθέλης τάφον ἄλλο μὲν οὐδέν

κρήγυον εὐρήσεις δ' ὅστέα καὶ σποδιήν.

Colin Austin (1-6)

WINTER SOLSTICE

ἐν χειμῶνι μέσῳι, φίλοι,
σιγάθ' · ἥλιος ἑστάθη
καὶ μυστήρια τῶν θεῶν
ἄγουσ' εὐσεβέως κόραι,
καλὸν σῆμα – τίς ἀντερεῖ ;
τύχης τῆς παναρίστης.

In the middle of winter, my friends,
Be silent: it is the solstice
And young girls reverently celebrate
The mysteries of the gods,
A fair sign to be sure
Of perfect good luck.

ORPHEUS

φίλοι, χαίρετε· τῆς φρενὸς
κηλητήριος αἰὲν οὖς'
Ὅρφέως κίθαρις βοᾷ
παντοίων τε φέρει πόνων
ἡδίστην ἀνάπαυλαν.

Greetings, my friends. The sound
Of Orpheus' lyre always
Soothes the mind
And brings sweetest relief
From all sorts of troubles.

GANGOTRI

ὁ παντόσεμνος Ἡέλιος, φίλοι,
λαμπρῶς διφρεύων αἰθερίαν πλάκα
καὶ τῶν χθονοστιβῶν κατόπτης
μαρμαρυγῇ τινι καλλιφεγγεῖ

The all-majestic Sun, my friends,
Brightly driving over the celestial plain
And observing earthly things
With a flash of beautiful light,

ἔκπαγλον ἦσ' οὐρανόθεν σέλας
Γάγγης ἔν' ἄγνός ἐξ ὀρέων ῥέει,
θαῦμα' ἐκ θεῶν πάλαι τυπωθέν,
χειμερίων κατόπιν φαράγγων.

Sends forth from heaven a wondrous blaze
Where the holy Ganges flows from the mountains,
A marvel created long ago by the gods,
Behind the wintry clefts.

BIRDS OF PARADISE

δέξασθ' εὖφρονες, ὦ φίλοι,
χρῆμα θεσπέσιον τοδί·
ποικίλων στέφος ἀνθέων
τῶν ἀεὶ χαριεστάτων,
ὄρνιθας παραδείσου.

Kindly receive, dear friends,
This heavenly marvel:
A multi-coloured bouquet
Of the most beautiful flowers-
The birds of paradise.

SOURCE DE LA LOUE

ἐν Γαλλίαι τόπον τιν' εἶδον, ὦ φίλοι,
κρημνοῖσιν ἀποτόμοισιν ἐσκιασμένον·
βαθυστόμου δ' ἄνωθεν ἐκπηδᾷ πέτρας
ἀκήρατόν τι νᾶμ' ἐπισσύτοις ῥοαῖς.
ἐγὼ δὲ λιβάδας ἡδέως ἀνέσπασα,
πηγὴν αἰίνων χρυσέων ὄνειράτων.

I saw a place in France, my friends,
Shaded by precipitous cliffs.
From a deep-mouthed rock there bounces from above
An undefiled stream in gushing cascades.
I gladly lapped up some drops –
An ever-flowing source of golden dreams.

DREAM MUSIC

ἐγὼ γράφω μέν, ζωγραφεῖ δ' ἡ σύζυγος
ἄμφω δ' ἀπροσδόκητα συμφυτεύομεν.
ἔρως τις ἀνυπέρβλητος ἐξήγειρε νῶ
ἐπηράτοισιν, ὦ φίλοι, λυσσήμασιν.
καὶ νῦν πέφανται ποικιλώτατον τέρας,
μελωδίαις ὄνειρον αἰωρούμενον.

I do the writing, Mishtu does the painting
And together we produce unexpected things.
An unsurpassable love has aroused us both
With pleasurable ravings, my friends.
And now has appeared a most intricate marvel,
A dream, hovering around with melodies.

Leonidas I

Happily down the road to Hades go,
Not rough, curved, or uneven, but
Quite straight, sloped everywhere from high to low,
And traveled even with eyes shut.

εὖθυμος ὦν ἔρεσσε τὴν ἐπ' Ἄϊδος
ἀταρπὸν ἔρων, οὐ γάρ ἐστι δύσβατος
οὐδὲ σκαληνὸς οὐδ' ἐνίπλειος πλάνης,
ἰθεῖα δ' ἦ μάλιστα καὶ κατακλινῆς
ἅπασα, κῆκ μεμυκότων ὁδεύεται.

Leonidas

“Like vine to pole, I’m propped up by my cane;
Death calls me down to Hades. Do not feign
Often she shook off evening and morning sleep,
Deafness, my friend!
Will you extend
Your happiness, if three years or if four
You warm yourself beneath the sun still more?”
And saying so,
No braggart, though
Quite old in years, he thrust his life away,
And with the greater number went to stay.

ἄμπελος ὥς ἤδη κάμακι στηρίζομαι αὐτῶς
σκηπανίῳ· καλέει μ' εἰς Αἴδην θάνατος.
δυσκώφει μή, Γόργε· τί τοι χαριέστερον εἰ τρεῖς
ἢ πίσυρας ποίας θάλψει ὑπ' ἡελίῳ;

ὧδ' εἶπας οὐ κόμπῳ ἀπὸ ζῶῃν ὁ παλαιός
ὥσατο κῆς πλεόνων ἦλθε μετοικεσίην.

Milton, "In Effigiei eius Sculptorem"

Ἀμαθεί γεγράφθαι χειρὶ τήνδε μὲν εἰκόνα
Φαίης τάχ' ἄν, πρὸς εἶδος αὐτοφυὲς βλέπων
Τὸν δ' ἐκτυπωτὸν οὐκ ἐπιγνόντες φίλοι
Γελᾶτε φαύλου δυσμίμημα ζωγράφου.

Krates

Πῆρῃ τις πόλις ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ,
καλὴ καὶ πείρα, περίρρυπος, οὐδὲν ἔχουσα,
εἰς ἣν οὔτε τις εἰσπλεῖ ἀνὴρ μωρὸς παράσιτος,
οὔτε λίχνος πόρνης ἐπαγαλλόμενος πυγῇσιν·
ἀλλὰ θύμον καὶ σκόρδα φέρει καὶ σῦκα καὶ ἄρτους,
ἐξ ὧν οὐ πολεμοῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων,
οὐχ ὅπλα κέκτηνται περὶ κέρματος, οὐ περὶ δόξης.

Sappho

φαίνεται μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν
ἔμμεν' ὦνηρ, ὅττις ἐνάντιός τοι
ἰσδάνει καὶ πλάσιον ἄδυ φωνεί-
σας ὑπακούει

καὶ γελαίσας ἱμέροεν, τό μ' ἦ μὰν
καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόαισεν,

ὥς γὰρ ἔς σ' ἴδω βρόχε' ὥς με φώναι-
σ' οὐδ' ἐν ἔτ' εἴκει,

ἀλλ' ἄκαν μὲν γλῶσσα πῆπαγε, λῆπτον
δ' αὐτίκα χρωὶ πῦρ ὑπαδεδρόμηκεν,
ὀππάτεσσι δ' οὐδ' ἐν ὄρημμ', ἐπιρρόμ-
βεισι δ' ἄκουαι,

καὶ δέ μ' ἴδρως κακχέεται, τρόμος δὲ
παῖσαν ἄγρει, χλωροτέρα δὲ ποίας
ἔμμι, τεθνάκην δ' ὀλίγω ἔπιδεύης
φαίνομ' ἔμ' αὐται.

Iliad 19 The talking horse

ἵππους δ' Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος ἀμφιέποντες (392)

ζεύγνυον·

ὃ δὲ μάστιγα φαινήν (395)

χειρὶ λαβὼν ἀραρυῖαν ἐφ' ἵπποιιν ἀνόρουσεν

Αὐτομέδων·

ὄπιθεν δὲ κορυσσάμενος βῆ Ἀχιλλεὺς

τεύχεσι παμφαίνων ὥς τ' ἠλέκτωρ Ὑπερίων,

σμερδαλέον δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἐοῖο·

“Ξάνθέ τε καὶ Βαλία τηλεκλυτὰ τέκνα Ποδάργης (400)

ἄλλως δὴ φράζεσθε σαωσέμεν ἡνιοχῆα

ἂψ Δαναῶν ἐς ὄμιλον ἐπεὶ χ' ἔωμεν πολέμοιο,

μηδ' ὥς Πάτροκλον λίπετ' αὐτόθι τεθνηῶτα.”

Τὸν δ' ἄρ' ὑπὸ ζυγόφι προσέφη πόδας αἰόλος ἵππος

Ξάνθος, ἄφαρ δ' ἤμυσε καρήατι· πᾶσα δὲ χαίτη (405)

ζεύγλης ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν οὐδας ἵκανεν·

αὐδήεντα δ' ἔθηκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·

“καὶ λήν σ' ἔτι νῦν γε σαώσομεν ὄβριμ' Ἀχιλλεῦ·

ἀλλὰ τοι ἐγγύθεν ἦμαρ ὀλέθριον· οὐδέ τοι ἡμεῖς

αἵτιοι, ἀλλὰ θεός τε μέγας καὶ Μοῖρα κραταιή. (410)

οὐδὲ γὰρ ἡμετέρη βραδυτήτι τε νωχελίῃ τε

Τρῶες ἀπ' ὤμοιιν Πατρόκλου τεύχε' ἔλοντο·

ἀλλὰ θεῶν ὄριστος, ὃν ἡύκομος τέκε Λητώ,

ἔκταν' ἐνὶ προμάχοισι καὶ Ἕκτορι κῦδος ἔδωκε.

νῶϊ δὲ καὶ κεν ἅμα πνοιῇ Ζεφύροιο θέοιμεν, (415)

ἦν περ ἐλαφροτάτην φάσ' ἔμμεναι· ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ

μόρσιμόν ἐστι θεῷ τε καὶ ἀνέρι ἰφι δαμῆναι.”

ᾧ ὦς ἄρα φωνήσαντος Ἑρινύες ἔσχεθον αὐδήν.

τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

“Ξάνθε τί μοι θάνατον μαντεύεαι; οὐδέ τί σε χρῆ. (420)

εὖ νυ τὸ οἶδα καὶ αὐτὸς ὃ μοι μόρος ἐνθάδ' ὀλέσθαι
νόσφι φίλου πατρὸς καὶ μητέρος·

ἀλλὰ καὶ ἔμπτῃς

οὐ λήξω πρὶν Τρώας ἄδην ἐλάσαι πολέμοιο.”

Ἡ ῥα, καὶ ἐν πρώτοις ἰάχων ἔχε μώνυχας ἵππους.

Odyssey 1 and 5 Athene's plea for Nostos

οἱ δὲ θεοὶ θῶκόνδε καθίζανον, ἐν δ' ἄρα τοῖσι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, οὗ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
τοῖσι δ' Ἀθηναίη λέγε κήδεα πόλλ' Ὀδυσῆος
μνησαμένη· μέλε γάρ οἱ ἐὼν ἐν δώμασι νύμφης.

5

ΑΘΗΝΗ

ἀλλὰ μοι ἄμφ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι δαίεται ἦτορ,
δυσμόρῳ, ὃς δὴ δηθὰ φίλων ἅπο πῆματα πάσχει
νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, ὅθι τ' ὀμφαλὸς ἐστὶ θαλάσσης,
νήσος δενδρήμεσσα, θεὰ δ' ἐν δώματα ναίει,

48

50

Ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος, ὅς τε θαλάσσης
πάσης βένθεα οἶδεν, ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
μακράς, αἱ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσι.

τοῦ θυγάτηρ δύστηνον ὀδυρόμενον κατερύκει, 55
αἰεὶ δὲ μαλακοῖσι καὶ αἰμυλίοισι λόγοισι
θέλγει, ὅπως Ἰθάκης ἐπιλήσεται. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς,
ιέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρῶσκοντα νοῆσαι
ἥς γαίης, θανέειν ἰμείρεται.

οὐδέ νυ σοί περ

ἐντρέπεται φίλον ἥτορ, Ὀλύμπιε; οὐ νύ τ' Ὀδυσσεὺς 60

Ἀργείων παρὰ νηυσὶ χαρίζετο ἱερὰ ῥέζων

Τροίῃ ἐν εὐρείῃ; τί νύ οἱ τόσον ὠδύσαο, Ζεῦ; 62

ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων, 81

εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσι,
νοστήσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε,
Ἑρμείαν μὲν ἔπειτα, διάκτορον Ἀργεῖφόντην,
νῆσον ἐς Ὠγυγίην ὀτρύνομεν, ὅφρα τάχιστα 85
νύμφη εὐπλοκάμῳ εἶπη νημερτέα βουλήν,
νόστον Ὀδυσσεύος ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται. 87

Odysseus sets out and steers by the stars

τέτρατον ἦμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα·

τῷ δ' ἄρα πέμπτῳ πέμπ' ἀπὸ νήσου δῖα Καλυψώ,
εἵματά τ' ἀμφιέσασα θυώδεα καὶ λούσασα.

ἐν δέ οἱ ἄσκον ἔθηκε θεὰ μέλανος οἴνοιο 265

τὸν ἕτερον, ἕτερον δ' ὕδατος μέγαν, ἐν δὲ καὶ ἦα
κωρύκῳ, ἐν δέ οἱ ὄψα τίθει μενοεικέα πολλά·

οὔρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρὸν τε.

γηθόσυνος δ' οὔρῳ πέτασ' ἱστία δῖος Ὀδυσσεύς.

αὐτὰρ ὁ πηδαλίῳ ἰθύνετο τεχνηέντως 270

ἥμενος·

οὐδέ οἱ ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε

Πληϊάδας τ' ἐσορῶντι καὶ ὀψὲ δύοντα **Βοώτην**

Ἄρκτον θ', ἦν καὶ ἅμαξαν ἐπὶ κλησὶν καλέουσιν,

ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται καὶ τ' Ὠρίωνα δοκεύει,

οἷη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο·

275

τὴν γὰρ δὴ μιν ἄνωγε Καλυψώ, δῖα θεάων,

ποντοπορευέμεναι ἐπ' ἄριστερά χεῖρὸς ἔχοντα.

ξυνώμοσαν γάρ, ὄντες ἔχθιστοι τὸ πρῖν,
πῦρ καὶ θάλασσα, καὶ τὰ πίστ' ἐδειξάτην
φθείροντε τὸν δύστηνον Ἀργείων στρατόν.

ἐν νυκτὶ δυσκύμαντα δ' ὠρώρει κακά·
ναῦς γὰρ πρὸς ἀλλήλησι Θρήικαι πνοαὶ
ἥρεικον, αἱ δὲ κεροτυπούμεναι βίαι
χειμῶνι τυφῶ σὺν ζάληι τ' ὀμβροκτύπῳ
ῥιχοντ' ἄφαντοι ποιμένος κακοῦ στρόβωι.

ἐπεὶ δ' ἀνήλθε λαμπρὸν ἡλίου φάος,
ὀρώμεν ἀνθοῦν πέλαγος Αἰγαῖον νεκροῖς
ἀνδρῶν Ἀχαιῶν ναυτικοῖς τ' ἐρειπίοις.

ἡμᾶς γε μὲν δὴ ναῦν τ' ἀκήρατον σκάφος
ἦτοι τις ἐξέκλεψεν ἢ ἔζητήσατο
θεός τις, οὐκ ἄνθρωπος, οἷακος θιγῶν,
Τύχη δὲ σωτὴρ ναῦν θέλουσ' ἐφέζετο
ὥς μήτ' ἐν ὄρμῳ κύματος ζάλην ἔχειν
μήτ' ἐξοκεῖλαι πρὸς κραταίλων χθόνα.

ἔπειτα δ' Ἄϊδην πόντιον πεφευγότες
λευκὸν κατ' ἥμαρ, οὐ πεποιθότες τύχηι,
ἐβουκολοῦμεν φροντίσιν νέον πάθος
στρατοῦ καμόντος καὶ κακῶς σποδουμένου.

καὶ νῦν ἐκείνων εἴ τις ἐστὶν ἐμπνέων,
λέγουσιν ἡμᾶς ὥς ὀλωλότας· τί μῆν;

ἡμεῖς τ' ἐκείνους ταῦτ' ἔχειν δοξάζομεν.

Nostos the First, Telemachus: Odyssey Books 15 and 16

ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἵκαν', ὅθι οἱ κειμήλια κείτο, 101

Ἀτρεΐδης μὲν ἔπειτα δέπας λάβεν ἀμφικύπελλον,
υἷὸν δὲ κρητῆρα φέρειν Μεγαπένθε' ἄνωγεν
ἀργύρεον.

Ἑλένη δὲ παρίστατο φωριαμοῖσιν,
ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποϊκίλοι, οὓς κάμεν αὐτή. 105
τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἑλένη φέρε, δία γυναικῶν,
ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἡδὲ μέγιστος,
ἀστήρ δ' ὥς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων.

Ἑλένη δὲ παρίστατο καλλιπάρηος 123
πέπλον ἔχουσ' ἐν χερσίν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

“δῶρόν τοι καὶ ἐγώ, τέκνον φίλε, τοῦτο δίδωμι, 125
μνήμ' Ἑλένης χειρῶν, πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην,
σὴ ἀλόχῳ φορέειν· τείος δὲ φίλῃ παρὰ μητρὶ
κείσθαι ἐνὶ μεγάρῳ.

Τηλέμαχος δ' ἐτάροισιν ἐποτρύνων ἐκέλευσεν·

“ἐγκοσμεῖτε τὰ τεύχε’, ἐταῖροι, νηὶ μελαίνῃ,
αὐτοὶ τ’ ἀμβαίνωμεν, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο.”

ὥς ἔφαθ’, οἱ δ’ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἡδ’ ἐπίθοντο, 220
αἶψα δ’ ἄρ’ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον.

ἱστὸν δ’ εἰλάτινον κοίλῃς ἔντοσθε μεσόδμης 289
στήσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν, 290
ἔλκον δ’ ἱστία λευκὰ ἐϋστρέπτοισι βοεῦσι.

τοῖσιν δ’ ἵκμενον οὖρον ἱεὶ γλαυκῶπις Ἀθήνῃ, 292
λάβρον ἐπαιγίζοντα δι’ αἰθέρος, ὄφρα τάχιστα
νηὺς ἀνύσειε θέουσα θαλάσσης ἀλμυρὸν ὕδωρ.

βὰν δὲ παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα καλλιρέεθρον. 295

ἡ δὲ Φεὰς ἐπέβαλλεν ἐπειγομένη Διὸς οὖρῳ, 297

ἡδὲ παρ’ Ἥλιδα δίαν, ὅθι κρατέουσιν Ἑπιοί. 298

δύσετό τ’ ἡέλιος σκιάωντό τε πάσαι ἀγυιαί. *sic* 296

Continues

ἢ δ' ἄρ' ἔπειτ' Ἰθάκηνδε κατήγετο νηῦς ἐϋεργής,	322
ἢ φέρε Τηλέμαχον Πυλόθεν καὶ πάντας ἐταίρους.	
αὐτὰρ κήρυκα πρόεσαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,	328
ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ.	329
κῆρυξ μὲν ῥα μέσησι μετὰ δμῳῇσιν ἔειπεν·	336
“ἤδη τοι, βασίλεια, φίλος παῖς εἰλήλουθε.”	337

Nostos the Second, (Odysseus, Book 13)

αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἡδὲ θάλασσαν, (70)
αἶψα τὰ γ' ἐν νηὶ γλαφυρῇ πομπῆες ἀγανοὶ
δεξάμενοι κατέθεντο, πόσιν καὶ βρώσιν ἅπασαν·
κὰδ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ στόρεσαν ῥῆγός τε λίνον τε
νηὸς ἐπ' ἰκριόφιν γλαφυρῆς, ἵνα νήγρετον εὖδοι,
πρυμνῆς·

ἄν δὲ καὶ αὐτὸς ἐβήσετο καὶ κατέλεκτο (75)
σιγῇ· τοὶ δὲ καθίζον ἐπὶ κληῖσιν ἕκαστοι
κόσμῳ, πείσμα δ' ἔλυσαν ἀπὸ τρητοῖο λίθοιο.
εὖθ' οἱ ἀνακλινθέντες ἀνερρίπτουν ἅλα πηδῶ,
καὶ τῷ νήδυμος ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε,
νήγρετος ἥδιστος, θανάτῳ ἄγχιστα ἐοικώς. (80)

ὥς ἡ ῥίμφα θεούσα θαλάσσης κύματ' ἔταμνεν,
ἄνδρα φέρουσα θεοῖς ἐναλίγκια μήδε[α] ἔχοντα,
ὅς πρὶν μὲν μάλα πολλὰ πάθ' ἄλγεα ὄν κατὰ θυμόν, (90)
ἀνδρῶν τε πτολέμους ἀλεγεινὰ τε κύματα πείρων·
δὴ τότε γ' ἀτρέμας εὖδε, λελασμένος ὅσος ἐπεπόνθει.

Φόρκυνος δέ τίς ἐστι λιμήν, ἀλίοιο γέροντος, (96)
ἐν δήμῳ Ἰθάκης.

ἔνθ' οἳ γ' εἰσέλασαν, πρὶν εἰδότες. (...) (113)

οἳ δ' ἐκ νηὸς βάντες ἐϋζύγου ἥπειρόνδε (116)

πρῶτον Ὀδυσσῆα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἄειραν
αὐτῷ σύν τε λίνῳ καὶ ῥήγεϊ σιγαλόεντι,
κάδ δ' ἄρ' ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν δεδμημένον ὕπνῳ. (119)

ὁ δ' ἔγρετο διὸς Ὀδυσσεὺς (187)
εὖδων ἐν γαίῃ πατρῴῃ, οὐδέ μιν ἔγνω,
ἤδη δὴν ἀπεών.

ῥμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα καὶ ὦ πεπλήγετο μηρῷ (198)
χερσὶ καταπρηνέσσ[ι], ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ηὔδα·

“ὦ μοι ἐγώ, τέων αὖτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἰκάνω; (200)

Cavafy, final section of Ithaca

Πάντα στον νού σου νάχεις την Ιθάκη.

Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.

Αλλά μην βιάζεις το ταξείδι διόλου.

Καλλίτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·

Και γέρος πιά να αράξεις στο νησί

Πλούσιος με όσα κέρδισες στο δρόμο,

Μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

Η Ιθάκη σ'έδωσε το ωραίο ταξίδι.

Χωρίς αυτήν δεν θάβγαινες στον δρόμο.

Άλλα δεν έχει να σε δώσει πιά.

Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.

Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,

Ήδη θα το κατάλαβες η Ιθάκη τι σημαίνουν.

Keep Ithaka always in your mind.
Arriving there is what you're destined for.
But don't hurry the journey at all.
Better if it lasts for years,
so you're old by the time you reach the island,
wealthy with all you've gained on the way,
not expecting Ithaka to make you rich.

Ithaka gave you the marvellous journey.
Without her you wouldn't have set out.
She has nothing left to give you now.
And if you find her poor, Ithaka won't have fooled you.
Wise as you will have become, so full of experience,
you'll have understood by then what these Ithakas mean.

The next slide is just to mark the transition (there is no Greek)

ECCLESIASTICUS 32

If thou be made the master of a feast, lift not thyself up.
But be among them as one of the rest;
Take diligent care for them, and so sit down.
And when thou hast done all thy office, take thy place,
That thou mayest be merry with them,
And receive a crown for the well ordering of the feast.